

Ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt
teiste seaduste muutmise seaduse (riigikaitseliste ehitiste planeerimise ja ehitamise kiirendamine)
eelnõu seletuskirja
lisa

Kooskõlastustabel

Kliimaministeerium 8.12.2025 nr 1-5/25/5324-4 Kooskõlastatud märkustega	
Kliimaministeerium kooskõlastab ehitusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (riigikaitseliste ehitiste planeerimise ja ehitamise kiirendamine) eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel:	
<p>1. Teeme ettepaneku sõnastada § 8 punkt 1 järgmiselt: „1) paragrahvi 9 täiendatakse lõikega 10 järgnevas sõnastuses: “(10) Metsaregistri vastutavale töötlejale esitatakse riigikaitsealase tegevuse korral infot metsa kasutamise kohta, kui see on vajalik käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmiseks.“; Põhjustus: Seletuskirjas on märgitud eelnõu § 8 punkti 1 kohta, et kui võrd riigikaitse eesmärgil võib raie hõlmata suuri alasid, siis riigi kohustuste täitmiseks, sh ressursside arvestusega seotud kohustuste säilimiseks, lisatakse metsaseadusesse erisäte, mille kohaselt Kliimaministeeriumil kui metsaregistri vastutaval töötlejal on õigus küsida infot riigikaitse tegevuse korral infot metsa kasutamise kohta ka olukorras, kus metsaseadus ei kohaldu või selle kohaldamisala on piiratud. Info maht on piiratud metsaseaduse § 9 lõike 1 kohaldamisalaga. Eelnõus ei teki tehtavate muudatuste tulemusel olukorda, kus metsaseadus ei kohalduks. Hetkel on sätestatud vaid õigus andmeid küsida, mitte kohustust andmeid esitada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja muudetud vastavalt ettepanekule. Lisaks täpsustati selguse mõttes sätte sõnastust.</p>
<p>2. Teeme ettepaneku kaaluda metsaseaduse § 43 lõike 3 kehtetuks tunnistamist olukorras, kus eelnõukohase seadusega täiendatakse metsaseaduse paragrahvi 28 lõikega 11, mis võimaldab kalduda kõrvale metsa majandamise kohta sätestatud nõuete täitmisest, kui raiet tehakse riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse eesmärgi täitmiseks.</p>	<p>Võetud teadmiseks. Kaalume seda täiendavalt, kuid mitte käesoleva eelnõu raames.</p>

<p>Meie hinnangul puudub vajadus metsaseaduse § 43 lõike 3 täiendava erisuse tegemiseks metsa majandamise eeskirjaga, kui eelnõu näeb ette paragrahv 28 lõikes 11 täiendust.</p>	
<p>3. Eelnõu kohaselt ei ole vaja metsateatist esitada raiete puhul, mida tehakse riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse eesmärgil. Peame oluliseks, et seletuskirjas oleks rohkem selgitatud „riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse eesmärgi“ sisu. Kas kõiki raieid Kaitseministeeriumi valitsemisalas tehakse sellel nimetatud eesmärgil või on võimalik ka sellest erinev olukord.</p>	<p>Antud selgitus ja seletuskirja täiendatud.</p> <p>Riigikaitse eesmärk on säilitada Eesti riigi iseseisvus ja sõltumatus, tema maa-ala, territoriaalvete ja õhuruumi lahutamatu ja jagamatu terviklikkus ning põhiseaduslik kord. Riigikaitse eesmärgi saavutamiseks rakendatakse seaduses sätestatud alustel ja korras kogu ühiskonda ning riigi vahendeid ja varusid. Eeltoodu tähendab, et riigikaitse on laiapindne. Sõjaline riigikaitse on suunatud riigi kaitsmisele relvastatud ründe vastu ning selleks vajaliku sõjalise valmisoleku, infrastruktuuri või tegutsemisvõime tagamisele. Kuivõrd tegemist on erandi loomisega metsa raiumiseks, siis eelnõuga rõhutatakse seda, et tegevus peab olema seotud sõjalise riigikaitsega, mitte laiapindse riigikaitsega.</p> <p>Selgitame, et Eesti riigikaitse peamine ülesanne on hoida ära võimalik Eesti-vastane rünnak ning tagada, et vajadusel suudaks Eesti end edukalt kaitsta.</p> <p>Tänases julgeolekukeskkonnas ähvardavad Eestit palju mitmekesisemad ohud kui vaid sõjalised rünnakud. Seega peab riigi kaitsmiseks valmistuma mitte ainult Kaitsevägi, vaid kõik riigiasutused ning kogu ühiskond.</p> <p>Eesti riigikaitse eesmärk pole mitte ainult võimalikku konflikti võita, vaid seda ka heidutuse teel ära hoida – see on kõige tõhusam ja odavam viis riigi kaitseks. Laiapindne riigikaitse suurendab kogu Eesti ühiskonna vastupidavust ja valmidust mis tahes kriisideks. Seega on laiapindsel riigikaitasel ka heidutav efekt, kuna see annab võimalikule agressorile sõnumi, et Eesti puhul on tegemist vastupidava riigi ja ühiskonnaga.</p>

	Laiapindse riigikaitse käsitlese kohaselt jaguneb riigikaitse kuueks peamiseks omavahel seotud tegevussuunaks, millel on konkreetsed vastutajad. Seejuures lähtutakse põhimõttest, et asutused, kes vastutavad ühe või teise valdkonna eest sõjaajal, peavad seda tegema ka rahuajal.
<p>4. Keskkonnaorganisatsioonide kaebeõigus ei tulene ainult KeÜSist, vaid selle õiguse annab Arhusi konventsioon. Eelnõu seletuskirja kohaselt justkui võimaldaks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 346 liikmesriigil kehtestada erandeid rahvusvaheliste konventsioonide, nagu Arhusi konventsiooni rakendamisel, kui see on vajalik riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitseks. Me ei nõustu, et ELTL saaks sellisel moel reguleerida rahvusvahelisest õigusest riikidele tulenevaid kohustusi.</p> <p>Kaebeõiguse erandi kehtestamisega KeÜSis tekib vastuolu konventsiooni ja siseriikliku õiguse vahel. Põhiseaduse § 123 sätestab, et kui Eesti seadused või muud aktid on vastuolus Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingutega, kohaldatakse välislepingu sätteid. Kohus on ka varem Arhusi konventsiooni otse kohaldanud. Teeme ettepaneku KeÜSi muutmise ettepanek eelnõust välja jätta.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Eelnõukohase KeÜS § 30 lõikes 4 sätestatud kaebeõiguse piirang ei muuda kaebeõiguse kasutamist võimatuks ega ülemäära raskeks ning seega ei kahjusta muudatus Arhusi konventsiooni eesmärke. Antud säte jäeti eelnõusse sisse, kuid eelnõust on välja jäetud kavandatav KeÜS § 30 lõige 4, mis käsitles tuvastamiskaebus.</p>
5. Juhime tähelepanu, et eelnõu § 2 punktis 3 toodud muutmiskäsk peaks ilmselt muutma HKMS § 211, mitte § 221.	Arvestatud.
<p style="text-align: center;">Siseministeerium 09.12.2025 EISi märke kooskõlastatud</p>	
<p style="text-align: center;">Eesti Linnade ja Valdade Liit 04.12.2025 nr 2-3/200-1 Mitte kooskõlastatud</p>	
ELVL ei kooskõlasta eelnõud põhjusel, et niivõrd mahukate muudatuste mõju analüüsimiseks ja liikmetega konsulteerimiseks on kooskõlastamiseks antud aeg ebamõistlikult lühike.	<p>Antud selgitus.</p> <p>Seaduseelnõu on põhjendatult kiireloomuline, kuna selle eesmärk on kiirendada selliste riigikaitseks vajalike ehitiste kavandamist ja ehitamist, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise</p>

	riigikaitse tagamine. Eelnõu pakilisus tuleneb julgeolekuolukorrast meie regioonis, sealhulgas liitlaste vastuvõtmise ja kaitseplaanide praktilise rakendatavuse tagamisega seotud vajadustest, samuti tarvidusest kindlustada Eestis Kaitseväe vajaduste rahuldamiseks vajalik tootmine, väljaõppevõimalused jm. Tegemist on riigi jaoks oluliste riigikaitsehuvide tagamiseks vajaliku eelnõuga.
--	--

Arvamused

Riigikohus 0.12.2025 nr 6-6/25-58	
<p>1. Eelnõu problemaatiline menetlus. Riigikohus ei saa heaks kiita praktikat, et eelnõule tagasiside andmiseks jäetakse vaid kaks tööpäeva. Seda enam olukorras, kus eelnõuga plaanitakse põhimõttelisi muudatusi halduskohtumenetlusse ning eelnõu seaduspärasus sõltub olulisel määral Euroopa Liidu õigusest. Pole selgitatud, miks eelnõu esitamine ei või viibida paar nädalat või miks selle ettevalmistamist ei alustatud varem.</p> <p>Eelnõuga plaanitavad HKMS-i muudatused vajavad Tallinna kui Tartu Halduskohtu kooskõlastust. Erinevate keskkonnakaitse ning metsanduses tegelevate organisatsioonide kaasamata jätmine on samuti lubamatu, kuivõrd eelnõuga püütakse just nende tegutsemist piirata. Eelnevaga seostuvalt juhime tähelepanu, et mõjuanalüüsist puudub sisuliselt igasugune hinnang sellele, millist mõju avaldab eelnõu keskkonnakaitse organisatsioonidele.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Seaduseelnõu on põhjendatult kiireloomuline, kuna selle eesmärk on kiirendada selliste riigikaitseks vajalike ehitiste kavandamist ja ehitamist, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine. Eelnõu pakilisus tuleneb julgeolekuolukorrast meie regioonis, sealhulgas liitlaste vastuvõtmise ja kaitseplaanide praktilise rakendatavuse tagamisega seotud vajadustest, samuti tarvidusest kindlustada Eestis Kaitseväe vajaduste rahuldamiseks vajalik tootmine, väljaõppevõimalused jm. Tegemist on riigi jaoks oluliste riigikaitsehuvide tagamiseks vajaliku eelnõuga.</p> <p>Vabariigi Valitsuse 20. novembri 2025. a kabinetinõupidamisel otsustas Vabariigi Valitsus, et Kaitseministeeriumil koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Siseministeeriumi ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga tuleb töötada välja vastavate seaduste muutmise seaduse eelnõu (riigikaitse jaoks oluliste ehitiste ehitamise kiirendamine) 4. detsembriks 2025.</p>

	<p>Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks SA Keskkonnaühenduste Kojale.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud keskkonnakaitse organisatsioonidele avalduva mõju osas.</p>
<p>2. Eelnõu probleemsed aluspõhimõtted. Avalikkuse kaasamise vältimise asemel tuleks püüda probleeme lahendada parema kaasamisega. Kui ettevalmistusi ja kaasamist teha õigesti, on võimalik vältida hilisemaid (kohtu)vaidlusi.²</p> <p>Seletuskirjast nähtub ka kaitseministeeriumi usaldamatus halduskohtu vastu. Antakse mõista, et istungi kinniseks kuulutamine ei ole piisav meede vältimaks salastatud teabe menetlusosalistele teatavaks saamist (seletuskiri lk 11). Meenutame, et riigisaladusega kaitstud teavet ei ole ka kinnisel kohtuistungil võimalik avaldada menetlusosalistele, kellel puudub vastav luba (HKMS § 79 lg 1 p 1). Samuti heidetakse kohtutele ette EÕK meetmete rakendamist ning sellega ehitustegevuse takistamist. Ilma EÕK-ta muutuvad vaidlused pahatihti ainetuks ning õiguskaitse illusoorseks. EÕK ei anta suvaliselt. Halduskohus hindab igakordselt, kas EÕK kohaldamine on vajalik ning menetlusosalistel on võimalik nõuda selle otsuse õiguspärasuse kontrolli kõrgema astme kohtult.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõu eesmärk on selliste ehitiste planeerimise ja ehitamise oluline kiirendamine, mille eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine või hädaolukorra lahendamine. Sellel eesmärgil nähakse eelnõus ette võimalus selliste ehitiste puhul jätta, kas automaatselt või Vabariigi Valitsuse otsuse alusel planeerimiseadus kohaldamata, mis omakorda tähendab olemuslikult ka teatud avalikkuse kaasamise etappide vahelejätmist.</p> <p>EÕK taotlemine igas menetlusstaadiumis korduvalt ilma, et asjaolud oleksid muutunud, koormab nii kohtuid kui takistab ka riigi seisukohast oluliste ehitiste valmimist. Kehtivat laia kaebeõigust kasutatakse kohati üsna valimatult ning ka pahatahtlikul ja venitamise eesmärgil. Seletuskirjas on antud ülevaade käimasolevatest vaidlustest. Mõistame, et EÕK-ta võivad muutuda vaidlused ainetuks, mistõttu ei ole eelnõu eesmärk EÕK taotluse kaotamine riigikaitsealistes asjades, vaid piirata seda igas menetlusstaadiumis ühele taotlusele. Seejuures tuleb EÕK taotluse esitamise võimaluse piiramist vaadata süsteemselt koos eelnõus ette nähtud muudatusega, millega piiratakse riigikaitsealisi ehitisi puudutavate kohtuvaidluste pikkust neljale kuule. Neli kuud on piisavalt lühike aeg, mille raames võib eeldada, et asjaolud ei muutu nii drastiliselt, et vältimatult vajalik oleks korduva EÕK taotluse esitamise võimalus. Ühtlasi puudutab EÕK taotluste esitamise võimaluste piiramine üksnes kohtuvaidlusi, kus kaebus on esitatud muul eesmärgil kui enda õiguste kaitseks ja juhul, kui see on esitatud seoses riigikaitsealise ehitisega, millele kohaldatakse planeerimiseaduse §-s 2 sätestatud.</p>

	<p>Kehtiva HKMS § 249 lõike 1 kohaselt võib kohus ka omal algatusel teha määruse kaebaja õiguste esialgse kaitse kohta. Seega, kuna eeltoodud kohtule antud õigust eelnõuga piiratud ei ole, leiame, et eelnõukohase muudatusega isiku õigused pöördumatult kahjustada ei saa. Kui kohus leiab, et EÕK kohaldamine on hädavajalik, on tal võimalik omal algatusel selles osas määrus teha.</p>
<p>3. Eelnõu ei vähendaks tegelikult vaidlusi. Eelnõuga on seatud eesmärk kaebeõiguse piiramisega vähendada kohtuvaidlusi. Keskkonnaühenduste tõrjumisel leitakse tõenäoliselt nende asemele kohalikud elanikud, kes esitavad kaebused enda õiguste kaitseks. Teiseks, eelnõus välja pakutud KeÜS § 30 lg 4 spetsiifiliselt loob uue aluse tuvastuskaebuse esitamiseks. Vastupidiselt eelnõu eesmärkidele võivad seetõttu kohtuvaidlused kesta oluliselt kauem, sest põhivaidlusele eelnevalt tuleb selgeks vaielda, kas KeÜS § 30 lg-ga 3 plaanitud kitsendus kohaldub või mitte. Kolmandaks, ei ole viidatud sättes esinev piirang üheselt selge. Kuigi keskkonnaohu mõiste võib olla võrdlemisi defineeritud (KeÜS § 3 ja 5), siis pole peaaegu mitte kunagi ühelgi üksikul juhtumil selge, kas on keskkonnaohu esinemise võimalus või mitte. Seda enam, et eelnõuga soovitakse jätta ära KSH ja KMH läbi viimine, mis võiks anda sisendit selle küsimuse lahendamisele.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Eelnõu eesmärk on kiirendada selliste ehitiste ehitamist, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine või hädaolukorra lahendamine. Et ehitised kiiremini valmiks, on eelnõuga vähendatud planeerimise ja ehitamise protsessis antavate haldusaktide hulka, mis omakorda vähendab võimalikke kohtuvaidlusi. Eelnõu keskne eesmärk on lühendada riigikaitse ehitistega seotud kohtuvaidluste kohtumenetluse pikkust, mitte üksnes vähendada kohtuvaidluste arvu. Kohtuvaidluste kiirendamise eesmärki täidab eelkõige neljakuulise menetlustähtaja seadmine. Käesoleval hetkel on pooleli Nursipalu harjutusväljaga ja Ermistu moonaladudega seoses väga mitmeid metsateatiste vaidlusi. Vastav info on ka seletuskirjas.</p> <p>Eelnõust on välja jäetud kavandatud KeÜS § 30 lõige 4, mis käsitles tuvastamiskaebust.</p>
<p>4. Fraasi „riigikaitse ehitistega seotud vaidlus“ ebaselgus. Eelnõu seletuskirjas (lk 15) avatakse „riigikaitse ehitise“ mõistet järgnevalt „mille ainus eesmärk (st põhjus, miks ehitist ehitatakse, mitte kitsalt ehitise kasutamise otstarve) on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine.“ Kolleegiumi hinnangul on tegemist liigselt laia määratlusega. See tekitab riski, et eelnõu sätteid võidakse püüda rakendada ka olukorras, kus see tegelikult põhjendatud pole. Näiteks on kolleegium oma hiljutises otsuses selgitanud mõiste</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõus sätte sõnastust täpsustatud ja seletuskirja on vastavalt täiendatud. See tähendab, et eelnõus on riigikaitse ehitiste puhul mõeldud vaid neid riigikaitse ehitisi, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine.</p> <p>Selgitame, et EhS § 115 lg 1 defineerib riigikaitse ehitise. EhS § 115 lg 1 sätestab, et riigikaitse ehitise käesoleva seadustiku tähenduses</p>

<p>„kaitseotstarbeline“ tähendust seoses välihaiglatega (RKHK 3-24-3485/30, p 23). Mõistete ebaselgus võib vastupidiselt soovitud suurendada kohtuvaidlusi.</p> <p>Samuti nendib seletuskiri (lk 3), et mõiste „riigikaitse“ on palju laiem kui „sõjaline riigikaitse“, aga samas kasutatakse mitmetes eelnõu sätetes just „riigikaitse“ ja mitte „sõjalise riigikaitse“ mõistet. Samuti ei ole kõik eelnõu sätted ega seletuskiri olevat ühel nõul selle osas, kas tegemist peab olema „üksnes“ riigikaitseprojekti või mitte. Näiteks eelnõu § 2 p 1 on väga laialt „riigikaitse ehitise seotud“, aga eelnõu § 6 p 1 on kitsamalt „...mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine“.</p>	<p>on Kaitseministeeriumi valitsemisala või Kaitseministeeriumi valitsemisala valduses olev ehitise, sealhulgas riigikaitse tee. Kehtiv EhS § 115 lg 1¹ sätestab, et lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud võib Vabariigi Valitsus määrata valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul ja asjakohase ohuhinnangu alusel riigikaitse ehitise ehitise, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku tagamine või hädaolukorra lahendamine.</p> <p>Seega ehitised, mis ei lähe EhS § 115 lg 1 kohaldamisalasse, peab riigikaitse ehitiseks määrama Vabariigi Valitsus lähtuvalt ohuhinnangust.</p>
<p>5. Keskkonnakaitse organisatsioonide kaebeõiguse piiramine pole kooskõlas Arhusi konventsiooniga. Eelnõus on keskkonnakaitse organisatsioonide kaebeõiguse piiramist põhjendatud sellega, et ELTL artikkel 346 lubab teha julgeoleku kaalutlustel erandeid. Esiteks pole kolleegium veendunud, et selle sätte alusel on võimalik soovitud erandeid konventsioonist teha, kuid lühikese tähtaja tõttu ei ole võimalik siinkohal põhjalikku analüüsi esitada.</p> <p>Teiseks ja palju olulisemalt, Eestile ei tule Arhusi konventsioonist kohustused üksnes läbi Euroopa Liidu õiguse. Eesti on konventsiooni ratifitseerinud (ning praegu soovitud reservatsiooni ei tehtud ratifitseerimisel) ning seega tuleneb PS § 123 lg-st 2, et vastuolu korral on kohustuslik kohaldada välislepingu sätteid. Konventsioonis endas ei sisaldu üldist riigikaitse välistust üldosas. Vastavat välistust pole ka art 9 (juurdepääs õigusemõistmisele). Kaudselt on välistus olemas osaliselt. Nimelt sätestab art 6 lg 1 p c, et osapool „võib siseriikliku õiguse alusel jätta selle artikli kohaldamata riigikaitsetegevusele, kui tema arvates võib artikli järgimine takistada riigikaitse eesmärkide täitmist“. Vastuolu pole siiski üksnes juhul, kui eelnõu läheb kokku konventsiooni erandiga ning art 6 lg 1 p c on ebamäärase sisu ja praktikaga.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Eelnõukohases KeÜS § 30 lõikes 3 sätestatud teatav kaebeõiguse piiramine ei muuda kaebeõiguse kasutamist võimatuks ega ülemäära raskeks. Keskkonnaorganisatsioonidel säilib kaebeõigus, kui sellega võib kaasneda keskkonnoaht, seega ei kahjusta muudatus Arhusi konventsiooni eesmärke. Eeltoodud sätte jäeti eelnõusse sisse, kuid eelnõust on välja jäetud kavandatav KeÜS § 30 lõige 4, mis käsitles tuvastamiskaebus.</p>

<p>Täiendavalt konventsioon kohustab tagama juurdepääsu ka art 9 lg 3 alusel. Selle osas pole riigikaitse erandklauslit otse ega kaudselt ette nähtud. Samas jätab säte osapooltele elluviimisel laia otsustusruumi ja on sisult umbmäärane. Selle kohta on hulk EK praktikat ja konventsiooni tagamise komisjoni (compliance committe) otsuseid. On vaieldav, kas eelnõu on selle praktikaga kooskõlas, aga detailsemat analüüsi pole ajapuuduse tõttu võimalik esitada.</p> <p>Seega pole kolleegium pole veendunud, et konventsioon võimaldab eelnõus plaanitud viisil keskkonnaorganisatsioonide kaebeõigust piirata. Lühikese tähtaja tõttu ei ole võimalik siinkohal põhjalikku analüüsi esitada.</p>	
<p>6. Hüppava kassatsiooni probleemid. Eelnõus välja pakutud hüppava kassatsiooni peamine probleem seisneb selles, et see läheks vastuollu Riigikohtu kui kassatsioonkohtu rolliga. Kui apellatsioonkaebused esitatakse Riigikohtule, siis paratamatult kerkiks üles põhiseaduslik probleem sellest, kas vaidluse õigeks lahendamiseks on vajalik hinnata ja koguda tõendeid (PS § 149 lg 3). Samuti peaks Riigikohus suurema hulga vaidlusi menetlusse võtma, mille lahendamine oleks tavapärasest töömahukam. HKMS § 221 lg 31 on sõnastatud laialt, hõlmates mistahes asjad, kus kaebust pole esitatud enda õiguste kaitseks. Arusaamatult plaanitakse eelnõuga piirata kaebeõigust kõikides populaarkaebuste asjades, seega ka kõigis neis asjades, kus vaidlustatakse täiesti tavalist (st mitte riigikaitsega seotud) ÜP-d või DP-d (Plans § 94 ja § 141). Eelnõu § 2 punktid 2, 3 ega 4 ei erista riigikaitseliste ehitistega seotud vaidlusi ning teisi vaidlusi, mis on esitatud muul alusel kui enda õiguste kaitseks. Seletuskirjas puudub sellise kaebeõiguse piirangu kohta põhjendus.</p> <p>Eelnõus puudub Riigikohtu töökoormuse kasvu kohta mõjude analüüs. Samuti ei selgu eelnõust, mis saab nendel juhtudel, kui üht ja sama haldustegevust on vaidlustanud nii füüsilised isikud kui ka keskkonnakaitse organisatsioonid: kas menetlused peaksid siis hargnema kaheks, mis hakkavad kulgema paralleelselt? See ei näi ei</p>	<p>Arvestatud</p> <p>Eelnõust on muudatus välja jäetud.</p>

<p>mõistlik ega teostatav, arvestades Riigikohtu rolli kohtupraktika ühtlustamisel (HKMS § 219 lg 3 p 2). Seega näiks lahenduseks ühe menetluse peatamine, mis aga läheks vastuollu eelnõu eesmärgiga kiirendada menetlusi. Võrdlus väärteloasjadega ei ole siinkohal asjakohane, sest seal on hüppava kassatsiooni puhul olemas kohtuvälise menetleja otsus ning seega on vähemalt kaudselt isikule kolm astet tagatud.</p>	
<p>7. Esimene alternatiiv hüppavale kassatsioonile. Selle asemel oleks halduskolleegiumi hinnangul mõttekas kaaluda Riigikohtus kasutatava menetlusloa süsteemi (HKMS § 219) rakendamist juba ringkonnakohtu tasandil. See võimaldaks ringkonnakohtutel palju kiiremini ja efektiivsemalt tegeleda saabunud apellatsioonkaebustega. Kui ringkonnakohus jätab oma määrusega apellatsiooni menetlusse võtmata, saab menetlusosaline selle Riigikohtule siiski edasikaevata. Kui viimane pole ringkonnakohtuga nõus, on võimalik määrus tühistada ja kohustada apellatsioonkaebust menetleda.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kaitseministeeriumi hinnangul ei täida see eesmärki saada riigikaitse ehitise vaidluses lõpplahend kiiresti. Rakendades ringkonnakohtu tasandil menetlusloa süsteemi, mille raames tehtud määrust on võimalik vaidlustada, tekitaks see menetlusele lisakulu ja on võimalik ka menetluse pikenemine. Märgime, et muudatused seoses nn. hüppava kassatsiooniga on eelnõust välja jäetud.</p>
<p>8. Teine alternatiiv menetluste kiirendamiseks. Teise alternatiivina oleks võimalik riigikaitse ehitiste planeerimist ja ehitamist võimalik kiirendada luues halduskohtumenetlusse veaotsuse instituut. Veaotsuse olemust ja vastavaid sätteid on pikemalt kirjeldatud „Halduskohtumenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohtumenetluse tõhustamine)“ eelnõus ja seletuskirjas. 3 Lühidalt kokkuvõttes lubaks veaotsus haldusorganil parandada kohtumenetluse jooksul haldusmenetluses tehtud vead ning seejärel jätkata kohtumenetlust samast kohast uue ja täiendatud haldusakti üle, kui menetlusosalised peaksid seda vajalikuks pidama. Selliselt on võimalik vältida otsuse tühistamise korral täiesti uue vaidluse algatamist.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kaitseministeeriumi hinnangul ei võimalda see alternatiiv kohtuasja kiiret menetlust. Uue institutsiooni (antud juhul veaotsus) loomine on JDM-i vastutusalas ning käesoleva eelnõu raames ei soovi me seda küsimust lahendada. Eelnõu eesmärk on tagada, et lõplik kohtuotsus tuleks võimalikult kiiresti. Võib tekkida probleem võimude lahususe põhimõttega. Märgime, et muudatused seoses nn. hüppava kassatsiooniga on eelnõust välja jäetud.</p>
<p>9. Menetlustele 4-kuulise tähtaja seadmise probleemid. Esiteks esineb seletuskirjas selge sisemine vastuolu riigikaitse ehitistega seotud asjadele 4-kuulise tähtaja seadmisel. Sellise tähtaja seadmine saab olla põhjendatud vaid juhul, kui on tagatud, et õigusemõistmise</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõud on täiendatud, et asja läbivaatamise tähtaega võib põhjendatud juhul pikendada maksimaalselt kahe kuu võrra. Seletuskirjas on sätte selgitust korrigeeritud. Sätet on täpsustatud, et prioriteetsena peab</p>

<p>kvaliteet sellega ei kannata. Samas leitakse seletuskirjas (lk 5), et ringkonnakohtule ei ole võimalik määrata kindlat tähtaega asja menetlemiseks, sest siis ei pruugi olla võimalik kõiki argumente kaaluda ega kvaliteetset otsust teha. Kui seletuskirjas nenditakse, et ringkonnakohus ei pruugi olla võimaline piiratud aja jooksul asja lahendama, siis miks arvata, et halduskohus seda suudab?</p> <p>Kolleegium leiab, et arvestades riigikaitseliste hoonetega seotud vaidluse keerukat olemust ja materjalide rohkust, on äärmiselt problemaatiline igasuguse range lühiajalise tähtaja seadmine nende vaidluse lahendamisele. PS §-15 sätestatud õigus kohtusse pöörduda ei tohi muutuda pelgaks formaalsuseks. Kui isik oma subjektiivsete õiguste kaitseks mõne riigikaitseliste ehitistega seotud haldustegevust vaidlustab, siis tuleb talle tagada tõhus juurdepääs õigusemõistmisele. See tähendab, et isikule peab olema tagatud piisav aeg nii oma seisukohtade, tõendite ja argumentide esitamiseks, kui ka vastaspoole seisukohtadele, tõenditele ja argumentidele vastamiseks. Samuti ei tohi tekkida olukorda, kus halduskohus võib teha otsuse kiirustades, seda enam, et eelnõuga nähakse ette hüppav kassatsioon. Kuigi riigikaitseliste vaidlustele HKMS § 126 lg 3 mõistes prioriteedi andmine ei ole iseenesest probleem, siis on ilmselge, et kui liiga palju erinevaid kohtuasju on prioriteetsed, siis pole neist enam ükski tegelikult prioriteetne.</p> <p>Lühikese menetlustähtaja andmist ei saa ka põhjendada võrdlusega hankeasjadega (seletuskiri lk 4) asjakohane, sest seal on kohustuslik kohtueelne menetlus VAKO-s ning seega ei lahenda halduskohus ühtegi asja „nullist“. Võrdlus rahvusvahelise kaitse asjadega pole samuti aus, sest need asjad on tavaliselt oma mahult ja keerukuselt väiksemad kui riigikaitseliste ehitiste planeerimisasjad.</p>	<p>lahendama vaid selliste riigikaitseliste ehitistega seotud kohtuasju, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine.</p>
<p>10. Planeerimiseseaduse muudatused. Eelnõuga kavandatud PlanS-i muudatused ei ole selged ning võivad rikkuda kohalike omavalitsuste enesekorraldusõigust. Fraas „ehitist ei ole ehitatud“ jätab liiga palju lahtiseks. See võib tähendada nii „ehitamise on alustatud“ (mis puhul</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõu sätet on korrigeeritud ja seletuskirja täpsustatud ning selgitatud, mida loetakse ehitise valmimiseks. Kui ehitis viie aasta möödudes</p>

<p>oleks asjakohane EhS § 45 lg 1 praktika selle täpsemal sisustamisel). Kuid see võib ka tähendada, et „ehitamine on lõpetatud“ või „ehitisele on antud kasutusluba“. Juhul kui anda sättele viimati mainitud tähendus, siis ei selgu eelnõust, mis saab olukorras, kus viie aasta jooksul pole ehitis valmis või kasutusluba antud.</p> <p>Seletuskirjas esitatud kohalike omavalitsuste enesekorralduse õiguse riive proportsionaalsuse analüüs on võrdlemisi napp ja pole kolleegiumi jaoks täielikult veenev. Tulenevalt ebamõistlikult lühikestest tähtaegadest ei ole hetkel võimalik seda küsimust pikemalt analüüsida, aga selge on see, et seda tuleks siiski teha.</p>	<p>valmis ei ole, siis planeeringute peatamise alus langeb ära ja seega taastub enne peatumist kehtinud olukord.</p>
<p align="center">Eesti Keskkonnaühenduste Koda 05.12.2025 nr 1-5/25/6849</p>	
<p>1. Saame aru, et pingelises julgeolekuolukorras on vaja otsuseid langetada kiiremini, aga 2-päevane kooskõlastustähtaeg on liiga lühike, et oleks võimalik nii paljusid seadusi muutev eelnõu läbi töötada ning anda sisukat tagasisidet. See tähendab, et tegemist ei ole sisulise kaasamisega, vaid teavitamisega eelnõu ettevalmistamisest.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Seaduseelnõu on põhjendatult kiireloomuline, kuna selle eesmärk on kiirendada selliste riigikaitseks vajalike ehitiste kavandamist ja ehitamist, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine. Eelnõu pakilisus tuleneb julgeolekuolukorrast meie regioonis, sealhulgas liitlaste vastuvõtmise ja kaitseplaanide praktilise rakendatavuse tagamisega seotud vajadustest, samuti tarvidusest kindlustada Eestis Kaitseväge vajaduste rahuldamiseks vajalik tootmine, väljaõppevõimalused jm. Tegemist on riigi jaoks oluliste riigikaitsehuvide tagamiseks vajaliku eelnõuga.</p>
<p>2. On murettekitav, et sellised mastaapsed muudatused riigikaitseliste ehitiste planeerimiseks ja ehitamiseks on plaanis alalistena ning ei ole kavandatud erandina vastavalt julgeolekuohu tõsidusele. Protsesside kiirendamine võiks olla mõistetu ning vajalik tõsise julgeolekuohu korral, kuid see peaks siis olema erand ja mitte riigikaitseliste ehitiste planeerimise ja ehitamise üldine viis.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõu §-s 10 on välja toodud konkreetsed riigikaitselistes ehitistes, mida peetakse riigi julgeoleku, sealhulgas riigi sõjalise kaitse tagamiseks oluliseks ning muude ehitiste puhul peab Vabariigi Valitsus igakordselt hindama ohuhinnangust lähtuvalt, kas ehitise ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine või hädaolukorra lahendamine. Seega muude ehitiste puhul hinnataksegi julgeolekuohu tõsidust.</p>
<p align="center">Kaido Loor</p>	

09.12.2025 kommentaar EIS-is	
<p>Planeeringute aeglus ei ole ainult kaitserajatiste rajamise probleem, aga kõigi maaomanike probleem. Seet, et valitsus (kaitseministeerium) püüab endale saada paremaid tingimusi planeeringu menetlemiseks kui pakub seda kõigile teistele maaomanikele, on ebaaus ja ebavõrdne. Vt Riigikohus 2-25-2805: Riik ei saa võimumonopoli kasutades luua enda nõuete täitmisele soodsamaid tingimusi, sest see oleks vastuolus põhiseaduse (PS) § 12 lg-s 1 sätestatud võrdsuspõhiõigusega.</p>	<p>Antud selgitus. Antud eelnõu eesmärgiks on riigikaitse jaoks oluliste ehitiste kavandamise ja ehituse kiirem ning lihtsam menetlus. Sellised ehitised ei ole vaid Kaitseministeeriumi valitsemisala ehitised.</p>